Вип. II—III. Р. 1914. Ч. 58—59.

ХРОНЇКА

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

У ЛЬВОВІ.

Справоздане за місяцї: сїчень—серпень.[1])

Засїданя Виділу.

I зас. дня 21 сїчня.

1) З причини стрейку складачів продовжено речинець виходу етноґрафічних матеріялів за 1913 р. 2) Постановлено відповісти прихильно на просьбу посла Ю. Романчука в справі виданя вибраних творів Ю. Федьковича в „Руській Письменности". 3) Рішено виплатити Українському Науковому Товариству в Київі 154 рублї на покрите коштів участи Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові в київській виставі. 4) Вибрано другим делеґатом до Ширшого Краєвого Шкільного Комітету на 1914 р. д. Філ. Колессу, а делеґатом до шкільного комітету ювилейного конґресу в Укр. Педаґ. Товаристві д-ра С.

[1]) Рукопис „Хронїки" ч. 58 (за сїчень — цвітень) віддано до друкарні в маю, 1914 р. В часї ворожої інвазії він пропав разом із иншими рукописами. Відтворюємо його тепер лише частинно, на скілько можна (без змістів наукових рефератів і без справоздань із бібліотеки й музея) і лучимо з так само частинним справозданем за май—серпень 1914 р.

Рудницького. 5) Вичеркнено зі спису членів на основі § 18 статута 27 членів. 6) Постановлено виписати урядників Товариства з „Загального пенсийного товариства“ та вписати їх до „Українського пенсийного інститута“. Делєґатом Виділу на конститууючі збори інститута вибрано д-ра С. Томашівського, а урядникам поручено вислати свого відпоручника.

II зас. дня 4 лютого.

1) Вибрано комітет, зложений з голови і секретаря Товариства та секретарів усїх секцій, в справі улаштованя зїзду українських учених. 2) Ухвалено, щоби дальші книжки „Записок“ підписував як відповідальний редактор д. Вол. Гнатюк. 3) Принято до відома, що др. Іван Мандичевський, адвокат у Станїславові, подарував до бібліотеки 343 томи фільософічних книжок. Постановлено йому подякувати і вписати в книгу звичайних членів, увільняючи рівночасно від вкладок. 4) Принято одного нового члена. 5) Постановлено постягати задатки від давних довжників Товариства, передаючи справу адвокатови д-ру Ф. Евинови. 6) Відчитано письмо лїкаря Всеволода Головацького з Москви, яким він жертвує 5000 кор. на стипендийний фонд імени свойого батька Якова Головацького. Ухвалено подякувати фундаторови та повідомити, що по одержаню гроший Виділ закупить за всю суму гіпотечні листи заставні Земельного Банку у Львові, буде що пів року відтинати купони, реалїзувати на гроші та виплачувати з них стипендію. З евентуальної надвишки утворить ся окрему льокацію, яка буде служити на побільшене фонду. 7) Принято до відома, що виконавці тестаменту Ол. Кониського прислали 7000 рублїв на фонд ім. Олек. Кониського. З того призначено: а) 5000 рублїв на стипендії для студентів фільософії львівського університету; б) 1000 рублїв на премію за біоґрафію Т. Шевченка; в) 500 рублїв на премію за популярну книжку про права і обовязки кождого чоловіка, як горожанина свого краю; г) 500 рублїв на цїли бібліотеки. 8) Постановлено розписати конкурс на кілька підмог із фонду А. Бончевського з терміном вношеня подань до 15 марта. 9) Принято до відома, що внесено до сойму дві петиції о запомогу на виданя та постановлено внести ще дві (на музей і Акад. Дім).

III зас. дня 18 лютого.

1) Постановлено передати дезідерат фільольоґічної секції в справі колеґіяльної редакції „Записок“ до рішеня зборови істор. фільософічної й фільольоґічної секції. 2) Так само постановлено передати зборови всіх секцій внесене мат. природ. лїк. секції, щоби на зїзд учених приладжено терминольоґічний словар усїх наук при участи всїх секцій і язикової комісії. 3) Принято дезідерат тоїж секції, щоби її Збірник друкував ся від XVII т. на такім самім папери і такими черенками, як Збірники инших секцій. 4) Затверджено нових дійсних членів, вибраних у фільольоґічній секції. З Українців вибрані: 1) Др. Ярослав Гординський, проф. ґімназії у Львові. 2) Др. Іляріон Свенціцький, доцент університету у Львові. 3) Михайло Тершаковець, проф. ґімн. у Львові. 4) Евген Тимченко, доцент університету в Варшаві. 5) Др. Василь Щурат, проф. ґімн. у Львові. З чужинців: 6) Др. Еріх Бернекер, проф. універ. в Мінхенї. 7) Др. Іван Бодуен де Куртене, проф. універ. в Петербурзї. 8) Др. Олександер Брікнер, проф. універ. в Берлїнї. 9) Др. Оляф Брок, проф. універ. у Христіянії. 10) Др. Теодор Ґартнер, проф. універ. в Інсбруцї. 11) Др. Матвій Мурко, проф. унїв. в Ґрацу. 12) Др. Стоян Новакович, проф. унїв. в Бельґрадї. 13) Др. Юрій Полївка, проф. універ. в Празї. 14) Др. Іван Шішманов, проф. унїв. в Софії. — 5) Постановлено друкувати „Записки“ від 1914 р. в 600 примірниках. Передплату на них має приймати виключно книгарня. 6) Визначено для членів від 1914 р. отсї виданя: а) Звичайні члени й основателї мають діставати „Хроніку“ й „Записки“, евентуально виміняти „Записки“ на инші наукові виданя до номінальної вартости „Записок“. б) Дійсні члени дістають „Хроніку“ і виданя своєї секції, а на виразне жадане й „Записки“. 7) Принято до відома письмо краєвої Ради шкільної в справі святкованя Шевченківського ювилею по школах. 8) Постановлено вислати привіт на ювилейне свято Т. Шевченка в Москві. 9) Постановлено відступити безплатно деякі книжки філїї „Просвіти“ в Чорткові до безплатної позичальнї книжок. 10) Постановлено повідомити проф. М. Грушевського, як куратора Акад. Дому, що Товариство не може вести дальше управи Акад. Дому і бажає передати його иншій інституції, з огляду на пороблені

беззворотні вклади бажає мати вплив на судьбу Акад. Дому. 11) Вибрано комісію з д-ра В. Левицького, д-ра В. Охримовича і д-ра С. Томашівського для провіреня і вписаня протоколу з останніх загальних зборів.

IV зас. дня 4 марта.

1) Принято до відома уконституоване історич.-фільософічної секції і висловлено згоду на те, щоб секція й на далї вибирала двох заступників директора. 2) Затверджено вибір нових дійсних членів в істор. фільос. секції. З Українців вибрані: 1) Др. Богдан Барвінський, урядник унївер. біблїотеки у Львові. 2) Др. Володимир Вергановський, судія і доцент унївер. у Львові. 3) Дмитро Еварницький, кустос музея в Катеринославі. 4) Вячеслав Липинський, дідич у Затурцях, Волинь. 5) Олекса Новицький, учитель художної школи в Москві. 6) Др. Гіядор Стрипський, кустос національного музея в Будапешті. З чужинців: 7) Др. Раймунд Ф. Кайндль, проф. унїв. в Ґрацу. 8) Др. Людвік Кубаля, проф. ґімн. у Львові. 9) Шарль Сеньобос, проф. унївер. в Парижи. — 3) Признано безплатно деякі книжки педаґоґічному кружкови ім. М. Коцюбинського в Богородчанах. 4) Принято рахунок за напис на камениці в висоті 397 кор. 5) Поручено управі книгарні перенести обезпечене персоналу до „Україн. пенсийного Інститута“.

V зас. дня 18 марта.

1) Принято до відома письмо Ол. Лотоцького в справі стипендії ім. О. Кониського. Близші умови такі: а) Стипендія ім. О. Кониського в капіталї 5000 рублїв істнує при Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові. б) Відсотки капіталу видаєть ся студентам Українцям фільософічного виділу львівського унїверситету незалежно від місця їх походженя. в) Колиб товариство перестало істнувати, остатні збори призначають стипендийний капітал такій інституції, що додержувала би отсї умови. г) Детайлїчні умови користуваня стипендією постановляє товариство.

З огляду на останню точку ухвалив Виділ: а) Установляєть ся одну стипендію у квоті 500 кор. річно, а надвишки дописуєть ся до капіталу, доки не наросте друга стипендія. б) Стипендію призначуєть ся для студентів IV року фільософії, що викажуть ся надійними початками наукової роботи. в) Стипендію можна продовжити ще на один рік. г) Стипендист зобовязуєть ся до звороту стипендії по осягненю посади (евентуально в ратах). — 2) Принято пропозицію Україн. Наукового Товариства в Київі, щоби йому відступити друк праці М. Василенка „Генеральное слѣдствіе маетностей“ за зворотом коштів, вложених у те видане. 3) Призначено кредит на додаток до „Хроніки“ ч. 58, в якім помістить ся відчит дра С. Смаль Стоцького про Т. Шевченка на святочних зборах. 4) Затверджено нових дійсних членів, вибраних у мат. природоп. лік. секції. З Українців вибрані: 1) Др. Остап Волощак, емерит. проф. політехніки у Відни. 2) Др. Роман Залозецький, проф. політехніки у Львові. 3) Др. Михайло Кос, штабовий лікар у Перемишли. 4) Др. Юліян Недзвецький, емерит. проф. політехніки у Львові. 5) С. І. Руденко, кандидат університету, Париж. 6) Др. Роман Цегельський, проф. учитель. семінарії в Чернівцях. З чужинців: 7) Др. Равль Антоні, проф. універ. в Парижи. 8) Др. Володимир Бехтерев, проф. універ. в Петербурзі. 9) Др. Маріян Ломницький, проф. гімн. у Львові. 10) Др. Лев Манувріє, проф. універ. в Парижи. 11) Др. Карло Ходунський, проф. універ. в Празі. — 5) Принято до відома уконституоване фільольоґічної секції. Директором вибраний др. С. Смаль Стоцький, заст. директора др. К. Студинський, секретарем др. В. Щурат. 6) Вибрано членами жірі для оцінки біоґрафії Т. Шевченка, що наспіла на конкурс, дра С. Смаль Стоцького, дра С. Томашівського і дра В. Щурата. 7) Постановлено видати катальоґ видань творів Т. Шевченка і праць про нього, які можна набути в книгарни. 8) Принято в члени о. Осипа Кишакевича, курата у Львові. 9) Постановлено висловити подяку Ігнатови Василевичу Львовичеви за дар петроґрафічно-палеонтольоґічної колекції до музея. 10) Висловлено подяку артистови Іванови Трушови за заходи коло прикрашеня салї музея на святочні збори.

VI зас. дня 1 цвітня.

1) Предсідатель присвятив посмертну згадку пок. управителеви друкарні Іванови Вознякови, якого память пошановано повстанем з місць. Постановлено покрити кошти похорону у квоті 708·60 кор. з власних фондів та признати вдові квартальну відправу з тантіємою. Передано тимчасово управу д. Іванови Криловському, а веденє каси п. О. Довжанській. Постановлено заразом розписати конкурс на нового управителя друкарні з терміном вношеня подань до кінця червня та з дефінітивною обсадою від вересня. 2) Принято до відома письмо проф. М. Грушевського такого змісту: „Свого часу Хв. Виділ сповістив мене про резолюції загальних зборів з дня 26. XII. 1913. Прошу ласкаво переказати найблизшим загальним зборам мою щиру подяку за признанє і заразом мій жаль, що я не міг сповнити їх бажаня, вернути ся до проводу Товариством. З високим поважанєм М. Грушевський. 3) Усталено текст письма до проф. М. Грушевського в справі Акад. Дому. 4) Принято до відома, що на стипендію ім. Як. Головацького прийшло від фондатора 5400 кор. Постановлено відповідно до давнійшої ухвали закупити за сї гроші заставні листи Земельного Банку та уложити на найблизшім засїданю реґулямін фонду. 5) Признано Михайлови Білозорови, учителеви в Витковї Новім 50 кор. підмоги на прибори до виданя ботанїчного атласу. 6) Підвисшено платню бухгальтерови київської книгарні о 120 рублїв річно. 7) Постановлено перенести бібліотеку з Акад. Дому до камениці при ул. Чарнецького, 24, і поручено інж. Я. Ганкевичеви виробленє кошторису перенесеня й адаптацій.

VII зас. дня 8 цвітня.

1) Принято до відома, що вийшов Збірник мат. прир. лїк. секції, т. XV, 2. 2) Принято в члени дра Михайла Литвиновича, судію в Роґізнї на Буковинї. 3) Принято до відома, що вже вибрано соймову субвенцію за 1913 р. у квоті 17.000 кор. 4) Признано з фонду А. Бончевського отсї підмоги: Володимирови Гадзевському 50 кор.; Андрієви Куриласови, Вікторови Левицькому, Несторови Хоминови і Іванови Чепізї по 100 кор. 5) З власних засобів признано підмоги: Несторови Гаморакови і Юрієви Полянському по 200 кор. 6) В справі

стипендії ім. Якова Головацького ухвалено: Творить ся одна стипендія річно у квоті 250 кор. для бідних учеників народних, середних і висших шкіл україн. народности. При рівних умовах мають першенство кандидати з родин Ґоловацьких і Бурачиньских, посвоячені з фондатором, а в дальшій мірі студенти, що займають ся студіями української мови. Стипендія побирає ся увесь час студій, але Товариство може з важних причин відобрати її. З надвишки побільшує ся основний капітал для утвореня нової стипендії. Стипендія входить у житє з початком 1914/15 року.

VIII зас. дня 29 цвітня.

1) Предсїдатель повідомив присутних про смерть дїйсного члена Константина Михальчука та про вислане кондоленції Україн. Науковому Товариству. Пошановано память покійного повстанем з місць. 2) Постановлено в порозуміню з тестатором завіщана О. Кониського продовжити конкурс на біоґрафію Т. Шевченка до кінця 1914 р. тому, що доси надійшла тілько одна праця. 3) Постановлено просити дра Ів. Горбачевського та дра Е. Озаркевича, щоби заступали Товариство на V зїздї чеських лїкарів і природознавців. 4) Принято до відома, що в часї неприсутности дра С. Рудницького буде заступати мат. прир. лїк. секцію в Видїлї і комітетї зїзду учених та письменників др. М. Чайковський. 5) Принято в члени Корнила Заклинського, учителя приват. реальної школи в Вашківцях. 6) Постановлено вписати Товариство в члени Товариства ім. М. Лисенка. 7) Ухвалено скликати спільне засїданє всїх секцій для вибору делеґатів до комісії зміни статута.

IX засїд. дня 20 мая.

1) Принято до відома, що делеґатом фільольоґ. секції до Видїлу вибрано дра В. Щурата. 2) Принято в члени інжін. Володимира Дидинського у Львові, Богдана Лепкого в Кракові та студ. Черевка у Львові. 4) Постановлено закупити до музея 17 ботанїчних картин М. Білозора. 5) На письмо ц. к. Намісництва, щоби Товариство причинило ся відповідним датком до реставрації руїн Скита Манявського, постановлено не причиняти ся, доки руїни є приватною власністю. 6) Постановлено

звинути дотеперішнє бібліографічне бюро, а його урядника приділити до бібліотеки. 7) Признано підмогу з фонду ім. Д. Мордовця у квоті 100 кор. письменниці Ользї Кобилянській.

X зас. дня 3 червня.

1) Постановлено просити фільольоґічну секцію про виготовлене записки в справі самостійности української мови, порушеній при дебатах у делеґаціях із нагоди безправного побираня мита російськими властями від українських книжок, висилавих до Росиї. 2) Що до жадань фільольоґічної секциї в справі „Записок" ухвалено: Виділ констатує, що двайцятьлїтна практика давала Виділови право рішаня про редакцийне і технїчне ведене „Записок", тому Виділ не бачить потреби перед загальною реформою Товариства зрікати ся дотеперішного права інґеренциї. В засадї готов одначе Виділ згодити ся на поділ „Записок", пропонований уже й істор. фільософічною секцією, коли обі секції порозуміють ся перед тим що до форми подїлу і коли Виділ буде мати від обох секцій конкретні пропозиції що до дальшого способу редаґованя. Що до реферованя праць на сій або тій секції, то Виділ не має можности впливати на сю або ту секцію в наукових справах і просить спірні справи розвязувати спільним порозумінєм обох інтересованих секцій. 3) При переговорах із „Національним Музеєм" принято таку норму: „Національний Музей" зрікаєть ся на далї збирати предмети етноґрафії, а Музей Товариства зрікаєть ся збирати предмети штуки і обмежуєть ся тільки до етноґрафиї, праісториї і фізіоґрафиї. 4) З огляду на переносини бібліотеки постановлено замкнути її для публїки від 15 червня. 5) Відновлено склад адміністрацийних комісій Товариства так:

I. Комісія для заряду каменицями:
Я. Ганкевич, др. Ф. Евин, Ю. Мудрак.

II. Комісія для заряду Акад. Домом:
Др. С. Баран, Ю. Мудрак, др. В. Охримович.

III. Комісія для заряду друкарнею:
Др. В. Левицький, др. С. Томашівський, др. В. Щурат.

IV. Комісія для заряду книгарнею:
Др. В. Верrановський, В. Гнатюк, С. Рудницький.

V. Бібліотечна комісія:

Др. Б. Барвінський, В. Гнатюк, др. С. Рудницький.

VI. Музеальна комісія:

Др. І. Раковський, др. С. Рудницький, др. С. Томашівський.

VII. Комісія для фонду літератів:

В. Гнатюк, Ф. Колесса, І. Кокорудз, др. Іл. Свєнціцький.

XI зас. дня 17 червня.

1) Постановлено видати коштом Товариства російські поеми Т. Шевченка в перекладї дра В. Щурата. 2) Принято до відома подяку за вибір дїйсними членами від дра Е. Бернекера, дра О. Брікнера, Д. Еварницького, дра Ю. Полївки, Е. Тимченка, дра К. Ходунського. 3) Принято в члени Михайла Грицака, проф. ґім. у Львові. 4) Відчитано лист проф. М. Грушевського, в якім він повідомляє, що зрік ся кураториї Акад. Дому, та що головним куратором лишив ся д. Евг. Чикаленко і до нього належить звертати ся в справах кураториї. 5) На бажанє д. Ол. Лотоцького, тестатора завіщаня пок. Ол. Кониського, постановлено звернути йому 1000 рублїв, визначених на премію за біоґрафію Т. Шевченка, при чім висловлено жаль, що тестатор оголосив конкурс так пізно, хоч від смерти О. Кониського минуло майже чотирнайцять лїт. 6) Відповідно до бажаня комісії для фонду літератів признано Ользї Кобилянській ще 100 кор. з фонду ім. Д. Мордовця. 7) Постановлено закупити від М. Білозора дальші 22 картини ботанїчного атлясу. 8) Признано на час ферій відпустки урядникам.

XII зас. дня 29 червня.

1) Пошановано память наслїдника престола Франца Фердинанда повстанем із місць та поручено президії заступити Товариство в депутациї, що має іменем українських інституцій зложити кондоленцію на руки намістника. 2) Принято до відома подяку за вибір на дїйсних членів дра Я. Гординського, дра Р. Кайндля, дра М. Коса, дра М. Мурка, дра С. Новаковича. 3) Принято в члени „Товариство Охорони Україн. Старини у Львові“. 4) Принято оферту д-ра Ст. Днїстрянського,

зроблену управі друкарні видання українського перекладу цивільного закона. 5) Принято до відома, що вийшли „Записки“ т. 121; Етногр. Збірник, т. 35—36; Збірник істор. фільос. секції т. 16 — і ухвалено виплатити за них гонорарі. 6) Постановлено зачислити д. В. Дорошенка до І степеня платні з третім трилітним додатком від 1 липня, 1914 р. 7) Постановлено весь партер камениці при ул. Чарнецького, ч. 24, відступити під бібліотеку. 8) Поручено в часі ферій видавати рішеня в пильних справах трьом членам Виділу, при евентуальній участи инших, тодї присутних у Львові.

XIII зас. дня 11 серпня.

1) Супроти покликаня деяких членів заряду до війська, обняв провід Виділу найстарший член др. В. Охримович. Заряд бібліотеки переняв др. Б. Барвінський, якому до помочи приділено д. В. Дорошенка. Заряд музея обняв др. І. Раковський, якому приділено до помочи д. Ол. Назарієва. Заряд камениць і технїчних підприємств полишили ся без зміни. 2) Постягано відпустки урядникам і візвано їх до точного сповнюваня обовязків під загрозою віддаленя. 3) Принято до відома, що персоналови друкарнї і переплетнї вимовлено занятє на 14 днів, щоби мати вільні руки, одначе на скілько вистануть фонди, вести роботу дальше на шихту. 4) Принято до відома справоздане бухгальтера зі стану каси і з уваги, що з кінцем червня вичерпано вже субвенції, постановлено здержати всї виплати, крім найконечнїйших.

Засїданя секций.

ЗАСЇДАНЯ ІСТОРИЧНО-ФІЛЬОСОФІЧНОЇ СЕКЦІЇ.

I зас. дня 21 сїчня.

1) Др. Ст. Томашівський предложив статю проф. Ів. Бодуена де Куртене п. н. „Z sennych widziadeł ludzkości“. 2) Д. Ів. Кревецький зреферував статю д. В. Гнатюка п. н. „Народні оповіданя про тютюнарів“. Ухвалено обі статї друкувати в „Записках“.

II зас. дня 28 сїчня.

1) Д. Ів. Кревецький предложив свою статю п. н. „Під протекцію курфірста. До історії полїтики П. Дорошенка“. Ухвалено друкувати в „Записках“. 2) Др. Ів. Крипякевич реферує справу зїзду українських письменників і ставить внесене, яке принято: Секція висловлює до Виділу бажане, щоби в осени 1914 р. скликав зїзд українських письменників і поручає під розвагу отсю проґраму з обсягу історичних наук:

I. Жерела.

1. Прінціпи видаваня жерел.
2. Галицька лїтопись.
3. Дипльоматар XII—XV ст.
4. Жерела до суспільної історії України.
5. Корпус козаччини.
6. Жерела до історії церкви.
7. Рукописні жерела до історії культури і штуки.

8. Льокальні жерела.
9. Жерела XIX ст.
10. Потреба бібліографії.

II. Студиї.

1. Напрями української історіографії.
2. Дезідерати політичної історії України по періодам.
3. Суспільна історія.
4. Церква.
5. Школи, освіта.

III. Археольогія і штука.

IV. Орґанїзація історичної роботи.

1. Бібліотеки, архіви, музеї.
2. Науковий рух на провінції.

III зас. дня 2 лютого.

1) Др. В. Щурат предложив статю п. н. „Шевченкові Неофіти". Ухвалено друкувати в „Записках". 2) Д. Ів. Труш зреферував працю д. Ол. Новицького з Москви п. н. „Шевченко як маляр". Ухвалено друкувати як XVI том „Збірника" секції.

IV зас. дня 11 лютого.

1) Др. Іл. Свєнціцький зреферував свою працю п. н. „Галицько-руське церковне малярство XV—XVIII вв." 2) Др. В. Щурат предложив статю п. н. „Москаль Чарівник". Обі праці ухвалено друкувати в „Записках".

V зас. дня 18 лютого.

1) Др. В. Щурат предложив статю К. Широцького, п. н. „Документи про Т. Шевченка з архіву Петерб. Академії Художеств". Ухвалено друкувати в „Записках". 2) Принято до відома, що V—VI кн. „Записок" за 1913 р. припізнила ся через страйк складачів, але незабаром вийде. 3) Постановлено I—II кн. „Записок" за 1914 р. присвятити виключно статям про Т. Шевченка, якої вихід не має одначе спиняти появи III кн.

VI зас. дня 25 лютого.

1) Вибрано девять нових дійсних членів: Дра Б. Барвінського, дра В. Вергановського, Дм. Еварницького, дра Р. Ф. Кайндля, дра Л. Кубалю, В. Липинського, Ол. Новицького, Ш. Сеньобоса і дра Г. Стрипського та постановлено предложити їх Видїлови до затвердженя. 2) Постановлено вибирати двох заступників директора секції. 3) Секція уконституувала ся вибравши: Директором проф. М. Грушевського; першим заступником директора дра Ст. Томашівського; другим заступником дра Ст. Дністрянського; секретарем Ів. Кревецького; заступником секретаря дра Ів. Крипякевича.

VII зас. дня 5 марта.

1) Др. С. Томашівський предложив працю дра З. Кузелї п. н. „Посиживе і забави при мерци в україн. похороннім обряді", яку ухвалено друкувати в „Записках". 2) Ухвалено відбувати засїданя секції кождої другої середи.

VIII зас. дня 18 марта.

1) Др. Б. Барвінський предложив плян виданя диплёматара Галичини X—XIV ст. Секція приняла плян до відома і поручила референтови предложити в найблизшім часї інвентар усїх знаних грамот до 1387 р. 2) Д. Мих. Возняк предложив другу частину „Матеріялів до історії української піснї і вірші". Ухвалено друкувати як X т. „Укр. р. Архіва". До XI т. прийдуть вірші місцевого характеру та нові світські.

IX зас. дня 25 марта.

1) Д. Федір Срібний предложив статю п. н. „Два документи до історії боротьби Ґедеона Балабана з львівським Братством". Ухвалено друкувати в „Записках". 2) Переведено дискусію над формою евентуального подїлу „Записок". 3) Делеґатом секції до комісії для приготованя зїзду україн. письменників вибрано дра Ів. Крипякевича.

X зас. дня 1 цвітня.

Др. Ст. Томашівський відчитав статю проф. Ів. Верхратського п. н. „З перших літ народовців (1861—1866)", яку постановлено друкувати в „Записках".

XI зас. дня 8 цвітня.

1) Д. Вол. Дорошенко предложив бібліоґрафію писань дра І. Франка, яку постановлено друкувати окремо. 2) Д. Мих. Возняк зреферував свою працю п. н. „Український протипапський памфлет XVI ст." 3) Др. С. Томашівський предложив статю о. Юр. Кміта п. н. „Похоронні звичаї і вірування у Бойків". Обі праці ухвалено друкувати в „Записках".

XII зас. дня 14 цвітня.

Др. С. Томашівський зреферував статю дра З. Кузелі п. н. „Ярмарки на дївчата. Причинок до україн. етнольоґії", яку ухвалено друкувати в „Записках".

XIII зас. дня 6 мая.

Переведено дискусію над справою зїзду україн. письменників і намічено теми з обсягу історичних наук та референтів для них.

XIV зас. дня 20 мая.

1) Др. Б. Барвінський відчитав свою статю п. н. Польська персоніфікація України з 1644 р.", яку постановлено друкувати в „Записках". 2) Відчитано роферат д. В. Гнатюка зі статї д. Антона Онищука п. н. „Причинки до пізнаня ґуцульського побуту. Записи з Зелениці, Надвірн. пов.", яку постановлено друкувати в „Матеріялах до укр. етнольоґії".

XV зас. дня 27 мая.

1) Др. Ів. Крипякевич зреферував свою статю п. н. „До характеристики Ілаша Караімовича". 2) Д. Мих. Возняк зреферував свою статю п. н. „Український господарський порадник з 1788 р. в народній мові". Обі статї постановлено друкувати в „Записках".

XVI зас. дня 3 червня.

1) Відчитано реферат д. В. Гнатюка з описів „Народньої поживи в Галичині", які зладили О. Яворський, Д. Великанович, А. Чичула, А. Онищук, Б. Заклинський і П. Коненко, та ухвалено друкувати їх у „Матеріялах до укр. етнольоґії". 2) Др. С. Томашівський зреферував працю дра Д. Лукіяновича п. н. „Культ Т. Шевченка на Буковині", яку ухвалено друкувати в „Записках".

XVII зас. дня 10 червня.

1) Др. Ів. Крипякевич предложив свою статю п. н. „З козацької сфраґістики", яку ухвалено друкувати в „Записках". 2) Відчитано реферат д. В. Гнатюка зі статї д. Ф. Коломийченка п. н. „Забави сїльської молоді в Прохорах на Чернигівщині у 70-их рр. XIX ст.", яку постановлено друкувати в „Матеріялах до україн. етнольоґії".

XVIII зас. дня 17 червня.

1) Д. Вол. Гребеняк предложив свою статю п. н. „Нові археольоґічні находки на теріторії східної Галичини". 2) Д. Мих. Возняк предложив працю п. н. „До вияснення національних поглядів Як. Головацького в 1848 р." Обі працї ухвалено друкувати в „Записках".

ЗАСЇДАНЯ ФІЛЬОЛЬОҐІЧНОЇ СЕКЦІЇ.

I зас. дня 22 січня.

1) Др. К. Студинський зреферував свою працю п. н. „Духовна семінарія у Львові 1829—1843. Перша частина (1829—1837)". Ухвалено друкувати в „Збірнику" секції. 2) Той сам зреферував статю д. М. Бараника п. н. „З житя питомців львівської дух. семінарії в 1848 р.", яку постановлено друкувати в „Записках".

II зас. дня 15 лютого.

1) Вибрано 14 нових дійсних членів, із того 5 Українців: Дра Я. Гординського, дра І. Свенціцького, М. Тершаківця, Евг. Тимченка, дра В. Щурата і 9 чужинців: Дра Е. Бернекера, дра І. Бодуена де Куртене, дра О. Брікнера, дра Ол. Брока, дра Т. Ґартнера, дра М. Мурка, дра С. Новаковича, дра Ю. Полївку і дра І. Шішманова та постановлено предложити їх Виділови до затверджения. 2) Постановлено звернути ся до Видїлу з домаганем зорґанізованя редакцийного комітету для видаваня „Записок". 3) Ухвалено застерегти собі виключне право оцїнюваня літературно-фільольоґічних праць, призначених до видань Товариства.

III зас. дня 22 лютого.

Др. Ів. Франко предложив працю п. н. „Слово Ів. Дамаскина на Благовіщене" та „Шевченкова поема Марія". Постановлено друкувати в „Записках" першу частину статї „Шевченкова Марія".

IV зас. дня 3 марта.

1) Др. Ів. Франко зреферував статю дра В. Яґіча в російській мові п. н. „Двѣ-три замѣтки изъ области древнѣйшаго церк. слав. перевода". 2) Др. В. Щурат зреферував статю дра Ол. Брікнера в польській мові п. н. „Epopeja Bazyliańska". Ухвалено обі статї друкувати в оріґіналї в „Записках".

V зас. дня 10 марта.

Секція уконституувала ся на ново вибравши: Директором дра С. Смаль Стоцького, заступ. директора дра К. Студинського, секретарем дра В. Щурата. Заразом висловлено через повстане подяку дру Ів. Франкови за дотеперішний провід у наукових працях секції.

VI зас. дня 16 марта.

1) Др. В. Щурат зреферував статю проф. М. Сумцова п. н. „Пісня про дзвін Ф. Шілєра в перекладї Мина і Біли-

ловського", яку постановлено друкувати в „Записках". 2) Той сам реферує працю дра Я. Гординського п. н. „До житепису Федьковича". Постановлено надрукувати в місцелянеах „Записок" перший причинок про кандидоване Ю. Федьковича на посла в 1870 р. 3) Той сам реферує про занятя язикової комісії і пропонує, щоб секція згодила ся на те, аби предложені комісії праці виходили окремими брошурками п. н. „Праці язикової комісії". Принято до відома." 4) Відчитано письмо з Київа в справі словаря Шевченківської мови.

VII зас. дня 22 марта.

1) Др. С. Смаль Стоцький зреферував студію д. Ев. Тимченка п. н. „Вокатів в українській мові", яку ухвалено друкувати в „Записках". 2) Др. Ів. Зїлинський предложив свою працю п. н. „Проба подїлу україн. говорів на діялектичні ґрупи", яку передано до корреферату дру С. Смаль Стоцькому. 3) Постановлено звернути ся до Видїлу з домаганем вплинути на істор. фільософічну секцію, щоби на її засїданях не реферовано лїтературно-фільольоґічних праць, лиш на засїданях фільольоґічної секції. 4) Ухвалено поставити домагане до Видїлу, щоби „Записки" подїлено на два окремі виданя так, щоб фільольоґічна секція могла видавати свої праці окремими книжками.

VIII зас. дня 10 мая.

1) Др. С. Смаль Стоцький присвятив згадку памяти пок. дійсного члена К. Михальчука, якого пошановано повстанем. Ухвалено одну книжку „Записок" присвятити К. Михальчукови і в нїй надрукувати його автобіоґрафійку. 2) Др. С. Смаль Стоцький предложив працю дра І. Зїлинського п. н. „Проба подїлу україн. говорів на діялектичні ґрупи" і працю д. Цибушника п. н. „Причинки до української конюґації". Обі праці ухвалено друкувати в „Записках." 3) Др. І. Свєнцїцький предложив посмертну працю дра П. Крипякевича п. н. De hymnographia Mariana in ecclesia graeca", яку ухвалено друкувати в „Записках" у латинській мові. 4) Др. В. Щурат предложив „Нові спомини про Шевченка" д. Яшевського, які ухвалено надрукувати також у „Записках." 5) Вибрано делеґатом секції до Видїлу дра В. Щурата, а заступником секре-

таря дра Яр. Гординського. 6) В справі зїзду укр. письменників вибрано комісію з дра Ів. Зілинського і дра С. Смаль Стоцького, якій поручено уложити фільольоґічну проґраму рефератів і з дра Ол. Колесси та дра Іл. Свєнціцького, якій поручено уложити істор. літературну проґраму рефератів. 7) На внесене проф. Ю. Романчука постановлено порозуміти ся з російськими Українцями в справі виданя листів Шевченка.

IX зас. дня 11 червня.

1) Др. В. Щурат відчитав письмо Виділу в справі поділу „Записок" і реферованя праць на засїданях секцій. 2) Відчитано також письмо Виділу в справі меморіялу про самостійність україн. мови і вибрано комісію з дд. Ол. Барвінського, В. Гнатюка, Ю. Романчука та дра В. Щурата, яка має установити форму евентуального меморіялу. 3) В справі словаря Шевченківської мови ухвалено розіслати членам дотичну проґраму язикової комісії.

X зас. дня 30 червня.

1) Проф. Ю. Романчук зреферував статю проф. Т. Грушкевича п. н. „З початків культу Шевченка в Галичині". 2) Др. Щурат зреферував першу частину нової біоґрафії Т. Шевченка, яку написав д. Ів. Стешенко. Обі статї ухвалено друкувати в „Записках". 3) Дискутовано над меморіялом у справі самостійности укр. мови та над програмою секції в справі зїзду укр. письменників.

ЗАСЇДАНЯ МАТЕМАТИЧНО-ПРИРОДОПИСНО-ЛЇКАРСЬКОЇ СЕКЦІЇ.

I зас. дня 6 лютого.

1) Др. В. Левицький предложив статю дра Р. Цегельського п. н. „Із сучасних дослїдів над маґнетизмом". 2) Др. М. Чайковський предложив „Математично-фізичну бібліоґрафію". Обі статї ухвалено друкувати в „Збірнику" секції. 3) Принято до відома, що д. Я. Миколаєвич прислав метеорольоґічні обсер-

вації з Тернополя, які віддано до опрацьованя п. С. Пашкевичівній. 4) Постановлено віднести ся до Виділу, щоби він у порозуміню з усіми секціями і язиковою комісією старав ся зладити на зїзд укр. учених і письменників терміньольоґічний словар україн. мови. 5) Постановлено віднести ся до Виділу з бажанем, щоби Збірник секції друкував ся від XVII т. на такім самім папері і такими самими черенками, як збірники инших секцій.

II зас. дня 13 марта.

1) Вибрано одинайцятьох нових членів, із того шістьох Українців: Дра Ос. Волощука, дра Р. Залозецького, дра М. Коса, дра Ю. Медведського, С. Руденка, дра Р. Цегельського, і пятьох чужинців: Дра Р. Антоні, дра В. Бехтерева, дра М. Ломницького, дра Льва Манувріє, дра К. Ходунського, і постановлено предложити їх Виділови до затвердженя. 2) Дискутовано над справою участи у V зїзді чеських природописців і лікарів та постановлено віднести ся до членів, щоби в можливо як найбільшім числї взяли в нїм участь.

III зас. дня 29 цвітня.

1) Др. В. Левицький предложив статю д. Волод. Кучера п. н. „Електромаґнетична історія лучистого тисненя", яку ухвалено друкувати в „Збірнику" секції. 2) Ухвалено, щоби дра С. Рудницького заступав у Виділї як референт секції др. М. Чайковський; так само має його заступати в комітеті зїзду письменників.

Засїданя комісий.

ЗАСЇДАНЯ БІБЛЇОҐРАФІЧНОЇ КОМІСИЇ.

I зас. дня 25 червня.

1) Д. Волод. Дорошенко предложив „Українську бібліоґрафію за 1911 р.“ що містить матеріяли з усїх земель, заселених україн. народом. Праця готова вже цїлком до друку.

2) Той сам реферує про бібліоґрафічний показчик писань дра Ів. Франка, який почав уже друкувати та показчик до 100 томів „Записок“, якого велика частина вже зроблена.

3) Той сам заявляє, що вже поробив вступні кроки до бібліоґрафії писань Т. Шевченка. 4) Д. Іван Кревецький реферує про „Матеріяли до укр. бібліоґрафії“, що полишили ся по пок. І. Ем. Левицькім. Матеріяли за 1894 р. обіймуть цїлий том, який незабаром буде готовий до друку. На вступі буде статя д. І. Кревецького про І. Е. Левицького. 5) Вибрано членом комісії дра Івана Мандичевського.

ЗАСЇДАНЯ ЕТНОҐРАФІЧНОЇ КОМІСИЇ.

I зас. дня 22 марта.

1) Принято до відома, що XIV т. „Мат. до укр. етнольоґії“ вийшов із друку. Друк 35 т. Етн. Збірника покінчив ся,

а 36 т. друкуєть ся. Т. XVI „Матеріялів", з мельодіями Сенчика й инших, розпочав ся і повинен до липня покінчити ся. 2) Комісія звертаєть ся до Виділу з бажанем, щоби визначив 500 кор. на збиране і списуване мельодій пісень, бо без сього праця не може поступити наперед. 3) Проф. О. Роздольський предложив плян екскурзії в Калущину на час святочних ферій для збираня народнїх мельодій.

II зас. дня 26 цвітня.

1) Принято до відома стан видань комісії за 1913 р. Етн. Збірник, т. 35 і 36, вийде в маю. Матер. до укр. етнольоґії, т. 16, друкуєть ся, але так повільно, що ледви вийде до осени. 2) Принято плян видань комісії на 1914 рік. На 37 т. Етн. Збірника визначено байки (оповід. про звірів), на 38 т. визначено ту збірку пісень, котра найшвидше буде готова. Піднесено, що найшвидше можна приготовити думи, вояцькі пісні, пісенні новотвори з XIX ст., або ґрупу історичних пісень. На 17 т. Матеріялів визначено працю дра Ів. Раковського про Черемісів. На 18 т. (збірний) статі про народню поживу в Галичині. — А. Онищука, Нариси з Гуцульщини. Се збірка дрібних статий про одїж, обув, худобу, молочне господарство, ярмарки, сїнокоси, толоку, прядки, ступу, різьбу, виріб цигарниць і цибухів, вироби з дерева, ковальство. — Опис весїля з мельодіями з Чернигівщини, що записав Ф. Коломийченко. Йогож різдвяні звичаї і колядки та деякі ігри і пісні з Чернигівщини. 3) Принято до відома, що д. Василь Ратич підняв ся приладити до виданя чумацькі пісні та що готов помагати при редакції весїльних обрядів і пісень. 4) Принято до відома, що тепер збирають ся записи вірувань і народнїх ліків та що вони будуть предложені комісії для виданя, коли збереть ся їх стілько, що заповнять по томови. 5) З огляду на вигибане етноґр. матеріялів постановлено звернути ся до Виділу з просьбою, щоби на 1914 р. призначив давну квоту 1000 кор. на екскурзії та що з сеї квоти признасть ся підмоги тим петентам, що предложать докладний плян екскурзії. 6) Вибрано членом Комісії Волод. Гребеняка.

III зас. дня 25 червня.

1) Вибрано в члени комісії дд. М. Залїзняка та Ол. Назарієва. 2) Вибрано заступником секретаря Вол. Гребеняка.

Принято до відома, що др. З. Кузеля предложить на зїзд письменників два реферати: а) Стан україн. етноґрафії і дезідерати на будуче. б) Орґанізація етноґрафічної роботи (докладний квестіонар для співробітників). Він ще згодив ся уложити і прислати комісії плян словаря україн. топоґрафічних назв і ономастікону. 4) Принято до відома, що О. Алеша (Петербург) підняв ся зредаґувати для корпуса пісень веснянки, а М. Возняк різдвяні і великодні гумористичні вірші та травестії. 5) З огляду, що в осени комісія має надію дістати антропольоґічні праці, постановлено в „Матеріялах до укр. етнольоґії" завести окремий антропольоґічний відділ та вибрано його редактором дра Ів. Раковського. При сій нагоді ухвалено „Матеріяли" довести під теперішньою назвою до 20-го тому, а від 21 т. підібрати для них иншу назву. 6) Постановлено приступити до видавана етноґрафічних мап, на разї мапи типів будівлї та ноші. Задля сього постановлено: а) Надрукувати відповідний квестіонар і розіслати його по феріях по Галичинї. б) Просити дра З. Кузелю, щоб заняв ся його розсилкою по Буковинї. г) Порозуміти ся з дром Г. Стрипським, чи не підоймив би ся він сам або при помочи якої інституції розсилки квестіонаря по Угор. Руси, задля чого можнаб його видати по мадярськи. д) Порозуміти ся з Русскимъ Геогр. Обществомъ, чи не увійшло б воно в спілку з комісією так, що комісія доставила б йому свої матеріяли, які воно могло б надрукувати по російськи, а в заміну відступило би комісії матеріяли з рос. України, які комісія надрукувала би по українськи. 7) Відчитано плян екскурзії В. Гребеняка й Ан. Онищука по краю для збирання матеріялів до народнього будівництва і постановлено просити Видїл, щоби виплатив їм по 150 кор. на покрите коштів прогульки та щоби виставив для них рекомендацийні письма. Постановлено також зарезервувати 300 кор. на збиране нар. мельодій.

Святочні збори.

Дня 10 марта відбули ся святочні збори Наукового Товариства ім. Шевченка для пошанованя памяти його патрона. Збори відкрив заступник голови др. Стефан Томашівський такою промовою:

Світлі Збори!

У вінець, який українська нація звиває в сїм роцї у честь великого Тарасового духа, вплїтає листки й інституція, що вже у своїй назві носить імя Шевченка.

Наукове товариство і національний поет! Товариство, якого мета у плеканю не самої тїсно національної науки, в історично-лїтературнім напрямку, а орґанїзація, що своїм завданем поклала: „наукові досліди і дбане про поступ на всїх полях людського знаня" — інституція наскрізь академічна — має своїм патроном поета, хоч найбільшого українського поета, та все таки лиш белєтриста, який не тільки не був ученим, а ще навіть — що-до формальної освіти — стояв серед української інтелїґенції понизше своїх сучасників.

Факт сей, якому трудно підобрати пару у инших народів, викликає нераз погляд, не тільки у чужинців, що лиш припадок або непорозумінє лягло в основу сеї виїмкової прояви, подібно як виїмковим, ба навіть і неприродним явищем є культ Шевченка на українських землях...

В дїйсности нї одно, нї друге; нї слїпий припадок, нї вплив непорозуміня. Як увесь культ Шевченка на українських землях, так і імя Його на чолї першої української наукової інституції — річи вповнї природні і зрозумілі.

Наука, наукові досліди на всіх полях людського знаня — то діло самостійної нації. Вселюдська наука у рідній національній одежі — се свідоцтво зрілости культурного народу. Бо племена без змагань до культурної й політичної самостійности не плекають зовсім чистої науки, вдоволяючи ся убогими продуктами для домашного ужитку своїх членів.

Зрозуміли се рано ті суперечні нам сили, які свою національну ціль бачуть у спинюваню нашого народу в його живловім розгоні до культурної і політичної самостійности та у вдержаню його на степени етнічного примітиву, і подбали рано замкнути нам шлях до храму науки в рідній формі.

По зловіщім „не было, нѣтъ и быть не можетъ малорусскаго языка" 1864 р. прийшов ганебної памяти указ 1876 року, якого головна мета була не допустити української мови у царство вселюдської науки. — Що до часу близькі, що-до духа споріднені з тими актами є звісні нам, Галичанам: шкільний закон з 1867 р. й відобране львівського университету.

І чи дивно, що серед таких заходів наших національних противників, елементарний гін українського народу в напрямі плеканя науки у рідній мові зосереджував ся в товаристві, яке повстало — 40 літ тому — серед найтяжших хвиль національного житя і мало у своїй назві імя того, що був і є персоніфікацією відвічних змагань України до політичної й культурної самостійности.

Так! Шевченко належить до тих великих постатий української минувшини, яким прислугує велика історична назва творців нації. Без огляду на те, чи вони були вповні свідомі історичної ваги своїх великих діл, чи ні.

І не великим рядом таких творців може повеличати ся наша історія. Володимир Святий, що перед 9 сотками літ застромив над Вислоком свої переможні стяги, немов передаючи у заповіті: ось поти добро нації! Роман Великий — перший творець всеукраїнської держави перед 700 роками. Богдан Хмельницький — той Мойсей, що вивів націю з пітьми історичного забутя й поклав основу під новочасну національну ідею України. А після Богдана аж по нинішний день одна тільки велика стать у нашій історії — Тарас Шевченко. З елементів традиції і живлових ута-

вних сил люду створив українську національну думку, якій імя: політична і культурна самостійність, не тілько супроти Польщі, а й супротив Московщини.

Без Шевченка нема української нациї!

Се одна з ґранїтних скель історичности українського народу! Скеля, на якій побудуе ся його будущина.

Тут жерело культу Шевченка. Тут причина дивної на око прояви, що кожде поколїнє, кожда верства, кождий стан і кождий напрям культурної та суспільної думки почувае зі свойого становища велич Його і клонить ся перед Його духом. Тут не лише оправдане факту, що перша українська наукова інституція мае у своїй назві імя Шевченка; в сїм фактї маємо вираз історичної неминучости. Инше імя й не могло патронувати самостійній українській науцї!

Отсе виїмкове становище Шевченка в українськім національнім житю має анальоґію в одного иншого народу. Народу старшого і без міри щасливійшого. Маю на думці італїйського Данта. Він — тип середних віків — зазнав також всенародного культу, без огляду на віки, стан і напрям суспільної і культурної думки; зазнав культу не за те тілько, що він ґеніяльний вселюдський поет, а за те, що в нїм олицетворила ся італїйська національна ідея, що він духовий творець новочасної італїйської нації й новочасної італїйської держави.

І як здійснене заповітної ідеї автора „Божественної Комедії“ не виросло на ґрунтї його найблизшої вітчини, а мусїло шукати дороги через західні окраїни італїйського світа — так само втілене великої історичної ідеї, якої творцем Шевченко, ідеї перетопленя сирого столїтного матеріялу у живий національно-полїтичний і культурний орґанізм новочасної нації, почало ся в тій частинї українських земель, якої Шевченко нїколи не знав близше і яка Його за житя не знала, в Галичинї, в тім українськім Піємонтї.

Та заки ся почесна роля Данилової землї довершить ся дїлом, мусить поширити ся і поглибити ся Шевченків культ на всїх инших просторах українських земель, культ Щевченка як представника й апостола української самостійности. Ми розуміємо добре, чому в закордонній Українї забороняеть ся свята в честь самого тілько Шевченка. Сї за-

борони обернені не проти високо талановитого поета, не проти романтичного співця козацької бувальщини, не проти оборонця опечалених та обездолених, не проти лицаря рідного слова — а проти того огненного стовпа, що з маґічною силою веде й вести-ме міліони крізь темряву сучасности до світла грядучих днів під стягом культурної і політичної самостійности.

Та тілько від нас самих, з окрема від наших закордонних земляків залежить, щоб усї ті зусиля темної сили не вспіли погасити сього животворного огня, а щоби він горів усе ширше, усе висше — аж до повного сходу сонця волї. Успішною збруєю у сій боротьбі мусить нам бути наука, як одна з найголовнійших і найсильнійших основ самостійної національної культури.

По сїм подав бесїдник огляд ювілейних праць і приготовань товариства в ювілейнім роцї: розписане конкурсової премії по запису пок. Олександра Кониського на найлїпшу біоґрафію Шевченка; фототипне видане першого кобзаря з 1840 р.; моноґрафія про Шевченка як маляря — О. Новицького, збірник спеціяльних праць про поета як подвійний том „Записок"; повну біблїоґрафію видань Шевченка і писань про нього; збірка голосів сучасників про Шевченка; з'їзд українських письменників.

По відчитаню привітів почав проф. д-р Смаль-Стоцький виклад на тему: „Ідеї Шевченкової творчости".

Ідеї Шевченкової творчости.

Бажав би я в цю велику хвилю, коли святкуємо 100-літний ювілей уродин Тараса Шевченка, дібрати як найкращих слів, щоб ушанувати найдорожчу нам память великого ґенія народного України. Та хто з нас чує в собі силу сказати, чим був і чим є тай ще буде для нас Шевченко? Чи значіне його для українського народу може вже вичерпало ся? — Ні, ніколи воно не вичерпаєть ся, бо в його творах зложені слова вічної правди, неминущої красоти, найглибшої доброти. Вони самі від себе все обновляють ся, будять усе наново нові думки, будять нове житє. Вони мають таку чарівну силу, що до глубини потрясають, зворушують душу, сумлїнє земляків, що мов вогнем палять-печуть навіть закаменїле серце і таким чином все наново спричинюють цїлковитий переворот у думаню, розуміню і дїланю людий. Оце-ж то і є та велика сила правдивого мистецтва, що воно розбирає чоловіка геть до шпіку і кости, заставляє думати, розуміти, почувати біль, терпіня, утїху і радість, плакати, любити, ненавидїти і нарештї дїлати. Хто з нас не зазнав цеї чарівної сили поезії Шевченка на собі самім? Хтож це може словами виразити? — Це дасть ся хиба серцем відчути!

Оттакого то пророка, мученика за правду, волю і славу України, дав нам в 19-ім в. хлїбороб-кріпак на доказ, які величезні моральні і культурні сили і скарби криють ся в широких масах українського народу. Цїнити ті скарби треба тим

більше, коли зважимо, що не в силї було їх знївечити навіть кріпацтво, це „пекло на цїм світї“, це глибоке море всякого безправства, всякого зіпсутя, всякої неморальности і дикого звірства, диких і лютих надужить сильнїйшого над немічним, як усї ті образи розкрив нам перед очима сам таки Шевченко.

Ой бо справдї кріпацтво було найстрашнїйшою язвою України, яку їй завдала нова її протекторка Москва. Народ повернено дїйсно в невільника в найгіршім того слова значіню, а моральні наслїдки неволї маси народу показали ся страшні. Бо неволя народу потягає за собою загальну неволю, також неволю і тих, що нібито панують над народом. Не лиш у кріпака, але і у його пана зарівно душа раба. Оцеж бо і є страшне прокляте неволї — та гієрархія рабів над рабами, рабів, що панують над закріпощеним народом, самі не хочуть робити, не можуть робити, бо ближнього мають за машину, бо для працї мають тільки відразу, погорду.

Тому то і вольна колись Україна з своїм вольним козацтвом, вольні ще в 18-ім в. державні орґанїзації укр. народу Гетьманщина і Запорожська Січ, попали були в такий стан, який вірно змалював Шевченко особливо в Посланію і в Снї, де і пани українські представляють ся підлими рабами, недолюдками.

На ґрунтї неволї і кривди, там, де „людий запрягають в тяжкі ярма, орють лихо, лихом засївають“, там, де „продають або у карти програють людий“, де „правдою, де людською кровю торгують“, де „кати знущають ся“ над людьми, де „люд навісний — це до панів сказано — скаженїє“, нїчого доброго вирости не може.

Де нема святої волї,
Не буде там добра нїколи!

Часи, в котрих хлїборобсько-кріпацька дитина Тарас прийшла на світ Божий, в котрих Тарас розвивав ся і працював, були просто страшні. Вже за царя Олександра І-го абсолютизм по невдалім походї Наполеона значно скріпив ся, але по придушенім повстаню декабристів 1825-го р. запанувала в Росії, як каже Герцен, чума реакцийна, брутальність, безглуздість, цинїзм і провокацийна нелюдськість, якої годї словами схарактеризувати. Досить сказати, що найсвітлїйша

голова тодїшньої Росії, Белїнський, правлїне за царя Николая I-го називає панованем шайки злодіїв і розбишак.

І в таких часах не побояв ся Тарас Шевченко виступити з завзятим жаданем для народу волї, економічної, соціяльної і полїтичної волї. Правда, страшно діткнула його за це тяжка царська рука, та на тлї лютого звірства тим яскравійше заяснїло світло його ґенія і не притьмили анї трошки того світла такі великани і лицарі духа і мистецтва, як Гоголь, Турґенєв і и., якими пишаєть ся сучасна російська лїтература.

Завданє поета розумів Тарас Шевченко не як забавку, аби собі чи людям тугу розганяти, не як примху розніжненої або зденервованої душі, що сама не знає, що з нудьги почати, а так поважно, так глибоко, так наскрізь благородно і ідейно, як і між найбільшими поетами світової слави мало хто другий. Шевченко кладе поета нарівнї з пророками, яких „господь, любя своїх людий", посилає на землю людям, „свою любов благовістить, святому розуму учить", учить, „як в світї жить", „благовістить любов і правду і добро, добро найкраще на світї то братолюбіє". Він хоче бути пророком свому безталанному народови.

Цїле своє житє посвятив Тарас безнастанній боротьбі за правду і волю, скрізь за неї вступав ся і за неї терпів.

Проти катів, тиранів, розпинателїв народних, против панів і полупанків пускає він острі громи-стріли за кривду людську, за кривду-недолю України. Та не з ненависти до них, а з найщирійшої любови до людий і до них таки самих, аби і вони стали людьми.

Він навчає нас

Путями добрими ходить,
Святого Господа (т. зн. правду) любить
І брата милувать —
І всякому добро творить;

він наказує нам „за правду стать", а навіть „за правду згинуть", він лишив нам заповіт порвати кайдани неволї.

Любов, правду і волю поклав він в основу нашого як індівідуального, так і колективного житя народного. Це ті етичні сили, що дадуть нам осягнути найвищий щебель доско-

налости і культури, що принесуть „мир і радість на землю людям“.

Поезія Шевченка натхнена найглибшою, найніжнїйшою етикою. Вона не лише будить моральні пориви, сталить і гартує душу і волю, вона підоймає душу все висше, все висше, аж ген у найвищу височінь до правди-істини, до Бога. Серед гнилизни страшного морального зіпсутя в Росії, серед біснуватого урядового обскурантизму того часу, тоді, як

заснула Вкраїна,
Буряном укрилась, цвіллю зацвіла,
В калюжі, в болоті серце погноїла
І в дупло холодне гадюк напустила,

Тарас Шевченко стає апостолом, пророком нового житя і новим, нечуваним доси словом, що мов „ножі обоюдні розпанахують погане, гниле серце трудне й вициджують сукровату“, вливає в серця земляків „живої, козацької тої крови, чистої, святої“, рве „кайдани лихої ночі“, що ними „оковано вільний розум“, будить братів до нового житя.

Етичний напрям поезії Шевченка має свій підклад не лише в здоровім етичнім почуваню хлїборобської душі, — з Шевченком українська лїтература перестає бути забавкою панів-аристократів! — а також в фільософії і в поезії усіх европейських народів того часу. По французькій революції, що вибухла наслїдком духового перевороту в 18-ім в. і зрушила підвалини давного полїтичного і соціяльного ладу, а відтак по реставрації монархії всї передові люди кинулись шукати за принципами нового лїпшого житя, бажали розпізнати змисл житя і всїх його стосунків, бажали додумати ся до такого ладу, який був би добрий і зовсїм безпечний. А що полїтична дїяльність була тодї неможлива, то усї думки, уся духова праця повернулись в область внутрішнього житя людини. Чуте набирає особлившої сили, сильний лїризм стає ознакою часу. Людина і її стосунок до людий, до громадянських організацій, до світа — це предмет як фільософії, так і поезії, котра з свого боку в тих часах є просто фільософією.

Серед моральної калюжі, в якій тодї бродили в Росії, а особливо на Українї, виринають у душі Шевченка, в душі людини, що почувала в собі покликане до великого дїла, самі собою і зовсїм зрозуміло, а наслїдком особливих обставин

Україна живійше і яскравійше навіть, ніж у російських письменників, передовсім усякі етичні і соціяльні питаня житя. Він малює, аналїзує, розбирає критично жите на Вкраїнї і всякі його стосунки, запускає зонду в суспільні рани як найглубше, навязує до того всього свої найтонші рефлексії, дає можність побачити усю погань цего житя мов у зеркалї, заставляє людий здрігнути ся усею душею на вид образа своїх власних поганих діл, своєї власної чорної душі. А вжеж недоля жіноча найшла в нім свого найбільшого речника.

Виринули вони в душі Тараса з найбільшою силою підчас трох подорожий по Україні в роках від 1843—1845, які помимо гучних, величавих прийомів у українського панства зробили на Тараса як найсумнїйше враженє. В листах до Кухаренка з р. 1844-го сказано ось що: „Був я торік на Вкраїнї, був у Межигорського Спаса і на Хортицї і скрізь був і все плакав. Сплюндрували нашу Україну катової віри Нїмота з Москалями. Там чорт ма людий. Нїмцї проклятї більш нїчого. Там опріч плачу нїчого не почую".

Кріпацтво зі всїма своїми звірствами, а окрім того загальна національна і соціяльно-моральна темнота панів, брак усякого зрозуміня для потреб краю і народу, слїпе малпованє чужини, брак усякої самостійної, розумної думки і праці, а при тім безмежна зарозумілість і великопанське самодурство, чому всьому Тарас по 14-ти роках, як не був уріднім краю, мав тепер нагоду з близька придивити ся, все те напувало його душу на балях, забавах і гулянках гіркою трутою. І він нераз, як каже княжна Варвара Репнїна, „згорнув крила і серцем упав на землю усею своєю вагою". Княжну Варвару, цього його „ангела хранителя", його „сестру", його сумлїнє, смутило те, що Тарас занадто приставав собі з „мочимордами", та що вона не раз, а часто бачила його таким, яким не бажалаб бачити нїколи. Поезії Тараса з тих часів показують однак як найвиразнїйше, що причина цему і тому лежала в тім, що він бачив, і що чув на Вкраїнї. А бачив і чув він таке, що

Як би розказать
Про якогонебудь одного маґната
Історію правду, то перелякать

Саме пекло можно, а Данта старого
Полупанком нашим можно здивувать!

Вражіня з тих подорожий по Вкраїнї доводили Тараса до найбільшої розпуки, вираз якої находимо ми в усїх поемах Шевченка, написаних в роках 1843—1846-го.

Маючи це перед очима, що йно порозуміємо докладно, що значить його думка:

Чого менї тяжко? Чого менї нудно?
Чого серце плаче, ридає, кричить
Мов дитя голодне? Серце моє трудне!
Чого ти бажаєш? Що в тебе болить?
Чи пити, чи їсти, чи спатоньки хочеш?
Засни, моє серце, на віки засни
Невкрите, розбите! А люд навісний
Нехай скаженіє!... Закрий, серце, очі!

Не неписьменному людови, а панам навісним Тарас це в очі каже, що вони скаженїють!

В такім настрою перейшли три лїта, лїта найсумнїйших спостережень, найпоганїйших досвідів з людьми,

Що серце збиралось
З ними жити, їх любити,

з людьми, що їх як найдосаднїйше характеризують слова Шевченка:

Кругом мене, де не гляну,
Не люди, а змії.

Не власна недоля причиною його горюваня, а це, що

й малої дитини
Я не бачу щасливої.
Все плаче, все гине!
І рад би я сховати ся,
Але де, не знаю.
Скрізь неправда, де не гляну,
Скрізь Господа лають!

Ось правдиве пояснене для того стану, який княжній Варварі так дуже не подобав ся. Бо не байдужний був Шевченко, так як пани українські, що його самого так радо приймали та гостили, на людськеє горе. Думи прокляті про це горе, про горе-недолю України нїколи його не покидають.

За думою дума роем вилїтае,
Одна давить серце, друга роздирае,
А третяя тихо-тихесенько плаче
У самому серцї, може й Бог не бачить.
Комуж її покажу я,
І хто тую мову
Привітае, угадае
Великее слово?
Всї оглухли, похилились
В кайданах, байдуже...

Оцеж то його найгірше болить, що люди мов оглухли на все байдужні, хилять ся в кайданах, кохають синів, щоб їх продати в різницї Москалеви, і службу катови України уважають патріотизмом; а щоб „за честь, славу, за братерство, за волю країни“ стати та ще так поступити, як зробив з Андрієм його батько в Тарасї Бульбі або Ґонта з своїми синами в Гайдамаках, нема кому. Ось чому Тарас сумуе та плаче!

Горяча любов Тараса до людини і до України не дала йому однак віддавати ся розпуцї, песимізмови. Вона попихае його до дїла. Всю силу душі вкладае він у те, щоб з моральної калюжі підняти людий, щоб визволити Україну з кайданів лихої ночі.

Тому рішаеть ся він іти далї за власним голосом із „Тризни“:

Не пропою вамъ пѣсни новой
О славѣ родины моей,
Сложите вы псаломъ суровый
Про беззаконія людей...

і починае складати псальми суворі про злочинства людий, оден суровійший над другий, як Сон, Іван Гус, Великий Льох, Суботів, Кавказ, Посланіе, Холодний Яр, Псальми Давидові і т. д. і т. д. Тут поезія Тараса доторкаеть ся із становища етики найболючійших ран суспільних і полїтичних на Вкраїнї, вона стае полїтичною, заступае трибуну парляментарну. І це зовсїм зрозуміло.

Етичні питаня і засади не е лише справою поодинокої людини, а витвором суспільности, громадянства, справою важною для усіх людий, тим то вони е заразом питанями полїтики.

В своїх суровик псальмах стає Шевченко обличителем катів, тиранів і людоїдів, підніжків Москви і Варшавського сміття, українських панів перевертнів, недолюдків, пявок і усіх кривдників. В тих його поезіях дзвенить одна струна, струна безмежної скорботи і найжурливійшого сумованя над недолею України і її причинами. Це заразом люте обжаловане усіх, що спричинили недолю-неволю України. Кожде слово — це кроваві, пекучі сльози за чоловіка, а заокруглена їх цілість — це найгорячійше бажане Україні і її дітям безталанним волі, сили і слави. З непохитною вірою в свій нарід, з кріпкою надією, що „встане правда, встане воля“ лунає голос Шевченка — боріте ся, поборете! В цих поемах виявив ся найщирійший український патріотизм Шевченка, палає найгорячійша, але не сліпа любов до рідного краю, палає вогнем любов до людини взагалі, в цих поемах найвисша людяність, найблагороднійша альтруїстична етика найшла в Тарасови свого Богом натхненого речника.

На самому дні душі цего найбільшого на цілім світі — безперечно пари йому тут нема — обличителя усіх кривдників, „обличителя жестоких людий неситих“, „алмазом добрим, дорогим сияє“ любов не лиш до покривджених, але і до самих таки кривдників. Він, великий наш біблієць, із Христової науки ясно і недвозначно витягнув такий висновок, щоб „за ката лютого молити ся“ і щоб бороти ся з ним „не огнем і мечем“, а „правдою і любовю“. Це той тон, що ще в молодечих його літах глибоко запав в його душу, коли він вчив ся біблії та „списував Сковороду“, це продовжене фільософії нашогож таки питомого фільософа Сковороди. Далеко скорше, ніж мудрець з Ясної Поляни, великий Толстой, висказує Тарас і таку думку, що колиб між людьми запанували „любов і святий розум“ і люди поступалиб після наук своїх „кротких пророків“, то не требаб на них анї „кайданів кувати, анї тюрми мурувати, не требаб було і царя“.

Зовсім зрозуміла річ, що аналіза етичних питань і засад веде также просто до релїгійного питаня, бож мораль це дуже важний елемент релїгії, а становище урядової російської церкви просто провокувало до того Шевченка. Це показує нам велику душу Шевченка знов з иншого боку.

Шевченко наскрізь релігійний, він деіст. Однак його релігійність не догматична, не спутана ніякими путами, не скована ніякими догмами, компромісовими установами, а жива, стихійна як саме житє. Він ні в чім не йде на компроміси, а знає лиш оден етичний закон правдивої релігії, який прикладає до всіх людських діл, закон безмежної любови, закон абсолютної, чистої, живої правди-істини і правди-справедливости. Любов і правда це його Бог, якому одному він покланяєть ся, уважаючи все инше брехнею.

Тому то не диво, що Шевченко нераз тоном старозавітного Мойсея і инших старозавітних пророків із Богом дуже остро розправляєть ся. Та не з правдивим Богом веде він війну, не против Христа підоймає Шевченко бунт, а против сфальшованого, лицемірного християнства, що сталось посміховищем науки Христової, против урядової российської церкви, против тої церкви, що „рай у найми оддає“, що наказує бити „поклони за кражу, за війну, за кров“, против византийства, против таких етичних засад, які драстично виразив Шевченко словами „дери, дери та дай і прямо в рай“, против таких християн, що „бючи поклони“ з братами дїють те, чого і звір дикий не зробить, против таких просвічених християн, що „земні бють поклони, за хрести ховають ся од сатани, а просять стиха супостатам християнам то чуми, то лиха, то всякого безголовля“... За таку етику Христос не розпинав ся на хресті, той Христос, що перед ним Шевченко бє поклони! Туж урядову российську церков поборювали і передові люди Московщини, як великий критик Бєлїнський і и.

Самої натхненої проповіди засад нового житя, основаного на засадї найщирійшого демократизму, волї, правди і братерства, без холопа і без пана, тої нової релігії, що після глибокої віри Шевченка має принести „мир і радість на землю людям“, було за мало. Треба було підперти її живими прикладами, аби тим збудити віру, піддержати надію, що „встане правда, встане воля“, викликати запал до святого діла. А що дійсність таких прикладів не давала, сягнув за ними Шевченко зовсїм у дусї романтики, цего незвичайно буйного лїтературного напряму його часів, в давні славні часи України.

І виводить Шевченко перед очи земляків чудові живі образи із історії України, з історії козаччини, як то

„славні Запорожції вміли панувати“, як козаки на байдаках великим Дніпром до Туркині їхали в гостї, „не кишені трусить“, а „із турецької неволї братів визволяти, славу добувати“, як між ними панувала правдива рівність і братерство, як боролись вони за віру і волю з Ляхами, різались з ордами, як скородили списами московські ребра; розкриває високі могили, тих „свідків слави дідівщини“, що всї „начинені нашим благородним трупом, начинені туго“ показує, як бувало „козаки усю мізерію оддавали своїй Українї небозї“. згадує „праведних гетьманів“ і з важкого болю стискаєть ся йому серце, що все те минуло ся, що все те у поганих, нікчемних внуків пішло навіть у непамять, вониж самі „сидять собі у запічку“, „панам жито сїють“, „носять косу в росу“, „гнуть ся мовчки“, „а над дітьми козацькими поганцї панують“.

Однак і темні сторони української історії дуже добре добачав Шевченко, нїчого не затаював, нїчого не прикрашував, до всього відносив ся критично, „славних, незабутих Брутів і Коклесів“ показував він також в правдивому світлї землякам.

Оцими порівнуванями своєї сучасности з давною бувальщиною Шевченко перший у нас на Вкраїнї будить і заострює історичний змисл, цей важний добуток нових часів, часів гуманїзму і вольнодумства 18-го в., якого змислу перше зовсім не було, а який стаєть ся великою підоймою науки і поступу взагалї.

Із тогож таки кореня ідеї гуманїзму виростає буйно ідея націоналїзму, що знов таки першого у нас Шевченка захоплює усею силою і находить у нїм свого найшляхотнїйшого речника, що з найгорячійшою любовю до України —

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
За неї душу погублю!

— до українського народу, української мови, звичаїв, обичаїв і всього того, що історично склалось в українську націю, що становить свій, питомий, український світогляд, уміє сполучити не менше горячу любов до инших націй, навіть і до таких, що з ними Україна цїлими віками боролась, і до людства взагалї. Нї крихіточки в ньому того шовінїзму, того месіянїзму, яким якраз визначають ся передові тодїшні люди

між Москалями, Поляками і и. Усї народи обіймає Тарас своєю любовю. Його ідеал дуже добре характеризує бажане,

Щоб усї Словяни
Стали добрими братами
І синами сонця правди.

Та не тільки усї Словяни, а геть усї люди!

Всїм нам вкупі на землї
Єдиномислїє подай
І братолюбіє пошли! —

молить ся Шевченко. Оттак то маючи перед очима образ вольної України, уявляє вже собі Шевченко висші політично-суспільні орґанїзації в збратаню усіх Словян, а далї в збратаню усього людства.

Своїми історичними поемами запалив Шевченко почуте національне, привів до свідомости земляків те, що було оповите густою мракою; глибоким своїм чутем відчув це, що билось у серцї мілїонів народу, а не находило вислову; схопив змисл історії України і визначив українському народови ясну мету.

Лише правдивий ґенїй народу уміє „невченим оком“ заглянути в саму душу народу, заглянути так глибоко-глибоко, що перед ним не укриєть ся нїяка тайна, а висловити все, що там побачить, так ясно, так усїм зрозуміло, що кождий пізнає в тім неначе свої власні, найщирійші думки, з якими доси нібито чомусь крив ся перед світом; виразити так щиро, так живо, так по мистецьки, такими чудовими образами, взятими із наскрізь народного світогляду, а так сильно, різко, часом знов із такою їдкою іронією, що від кождого слова стрепенеть ся душа і закаменїле людське серце тає як віск від вогню.

А в яку стрійну, пишну, щиронародну форму уміє Тарас убрати свою мову! Кождий витає в нїй своє, рідне, а гарне-гарне — що не надивиш ся, не наслухаєш ся! Музика тай годї, своя рідна музика, своя рідна пісня народна і коломийка в ріжних своїх ритмах, і шумка, і колядка, і весільна, і обжинкова і кожда, кожда музикальна форма, яку лиш денебудь віками придумав український нарід. Ось тим то Шевченко, як ніхто инший, національний український кобзар. Та не лиш тим самим.

В світових питанях етики, політики, релігії, фільософії, в питанях про основи нового житя, нового ладу, які займали в його часах найперших людий цїлого світа, Шевченко серед найріжнїйших фільософічних течій і напрямів умів зберегти свою самостійність, не дав себе ніяким великим авторитетом збити з пантелику, не йшов на слїпо за „современними огнями", не ніс „з чужого поля великих слів велику силу". Усе те, що безперечно було йому відоме із надзвичайно живої устної і письменної дискусії в цих справах — він же дуже добре знав Белїнського, Герцена, Герценового „Колокола" діставши в руки, цїлував, відомі були йому не лиш западники і їх науки, але также теорії славянофілів і т. д. — усе те умів він перепустити крізь призму свого духа, умів він у горнилї своєї душі перетопити рідним, наскрізь українським світоглядом у свою рідну, питому українську систему. „Не копируй, а всматривайся" — було його гаслом не лише для малярства, але і для всього знаня і житя. Чого він навчає, що проповідує, то не „по німецькому показу", щоб „ніхто не второпав", а так, щоб „неложними устами сказати правду", свою правду. Де не глянеш, у Шевченка мудрість своя, бо він учив ся так, як треба. Свої, українському народови рідні ідеї, свої питомі форми вносить Шевченко в світову скарбницю культури.

В своїх твердих переконанях він ніколи не захитав ся, ніколи „перед гординею ката не покланяв ся", ніколи з тодїшнїм ладом не погодив ся, як пр. Белїнський, Гоголь і т. п. Як ґранїтна скала непохитний, незломний, зовсїм у собі гармонійний характер Тараса: наскрізь релїгійний вольнодумець, найщирійший демократ, що кождого часу готов „за правду стать, за правду згинуть", найшляхотнїйший альтруїст. Він наш апостол правди і науки не лиш словами, але і своїм житєм!

Сильний, величезний був його вплив.

Мов чародій вбудив він із тяжкого сну великий 30-кілька мілїоновий нарід, зеднав його до купи — помимо полїтичних кордонів, приєднав його для великого культурного поступу, заставив до культурної працї, вказав йому цїль цеї працї, вивів його як націю у світ, між люди.

Згадаймо хочби недавню ще минувшину зі всїма приналежностями кріпацтва, панщини, згадаймо гірку долю українського безталанного народу в тих часах, гірку долю запла-

каної матери України, а огляньмо ся нинї навкруги себе, то не лиш ми самі сміло можемо сказати, а і цїлий світ добре це знає і добре вже чує, що

Трупи встали
І очи розкрили.

Український нарід устав, встав без гомону, без крику і ґвалту, без гуку гармат рве „кайдани лихої ночі", якими ковано його розум, і за короткий час працї своїми культурними здобутками-придбанями звертає на себе очі всеї Европи, всього цивілїзованого світа, стає між народами Европи важним культурним чинником. Це безперечна заслуга поезії Тараса Шевченка. І в тім лежить уже не лиш національне, але і світове значінє його поезії.

Як дуже Шевченко випередив свій час глибокими ідеями своєї творчости, найлїпший доказ на це, що і тепер, 53 роки тому, як поховали його „серед степу широкого на Вкраїнї милій", в Росії все ще не такий лад, щоб вільно було почути його „святеє слово, святої правди голос новий", щоб вільно було його за це слово пошанувати.

Бодай не казати!
Бо за людий сором, бо серце болить.
Громом лунає до тих його ворогів голос Тараса:

Схаменїть ся! Будьте люди,
Бо лихо вам буде.
Розкують ся незабаром
Заковані люди.
Настане суд...

Не яканебудь пропаґанда зробила Шевченка в українськім народї великим — самі глибокі ідеї творчости поета-пророка витворили широкий, майже релїґійний культ Шевченка.

Неначе наш Дніпро широкий
Слова його лились, текли,
І в серце падали глибоко
І нїби тим огнем пекли
Холодні душі. Полюбили
Пророка люди і молились
Йому і сльози знай лили.

Молились і будуть молити ся. Нема нїякої сили на світї, щоб вирвати з серця любов народу до свого великого ґенія-пророка.

Жива
Душа поетова святая,
Жива в святих своїх речах,
І ми читая оживаем,
І чуем Бога в небесах.

Нові виданя Товариства.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка. Рік 1913. Том CVII—CXVIII. Львів, 1914. Ст. 394, 8⁰. Ціна 5 кор. Зміст: 1. Присвята: „Іванови Франкови в сороклїте письменської діяльности", ст. 1. — 2. Дещо про вийстя вкраїнської народности — Хведора Корша (Москва), ст. 3—7. — 3. Слїди скитської культури в Галичинї — Володимира Гребеняка (Львів), ст. 9—25. — 4. Двѣ-три замѣтки изъ области древнѣйшаго церковно-славянскаго перевода — Ватрослава Ягича (Відень), ст. 27—30. — 5. Лѣтописецъ Несторъ — Алексѣя Шахматова (Петербург), ст. 31—53. — 6. Гомер в Галицькій лїтописи — Богдана Барвінського (Львів), ст. 55—63. — 5. Козаччина в полїтичних комбінаціях 1620—1630 роках: I. Маніфест до Козаків 1631 р. Швеція і Козаки. Козаччина в плянах Ґабора Бетлена. Корнеліс Гаґа і Кирило Лукаріс. — II. Переговори Швеції з Семигородом. Меморіял про козаччину 1629 р. Авторство поглядів на козацьку справу. — III. Зносини Бетлена з козаками і православними. Болестрашицький. Місія Русселя і Тальрана до Москви. — IV. Руссель у Швеції. Посольство Русселя до Запорожців. Відношене козаччини до західних держав. Вислід дипльоматичних змагань. — Додаток. (З портретом К. Гаґи) — Студії Івана Крипякевича (Львів), ст. 65—114. — 8. Один момент під Зборовом 1649 р. Критичний нарис Стефана Томашівського (Львів), ст. 115—125. — 9. „Під протекцію курфірста". До історії полїтики П. Дорошенка — Івана Кревецького (Львів), ст. 127—136. —

10. „Хрістос пасхон". Львівські віршовані діяльоґи з 1630 р. — Василя Щурата (Львів), ст. 137—178. — 11. З старшої письменности Угорської Руси — Ґіядора Стрипського (Будапешт), ст. 179—195. — 12. Epopeja bazyliańska. Nieznany okaz literatury rusko-polskiey — Aleksandra Brücknera (Берлин), ст. 197—206. — 13. Два епізоди з історії боротьби Ґедеона Балабана з львівським брацтвом — Федора Срібного (Львів), ст. 207—214. — 14. Kotljarewskyj's Travestierte Äneide — von Alfred Jensen (Стокгольм), ст. 215—225. — 15. Українські думи — Миколи Сумцова (Харків), ст. 227—234. — 16. Запропащена збірка угроруських казок — Володимира Гнатюка (Львів), ст. 235—243. — 17. Z sennych widziadeł ludzkosci — Jana Baudouina de Courtenay (Петербург), ст. 245—249. — 18. Український протипапський памфлет XVI в. „Історія о едномъ папѣ римскомъ" — Михайла Возняка (Львів), ст. 251—268. — 19. З переписки письменників 1860-их років в Галичині — Титка Ревакoвича (Львів), ст. 269—286. — 20. Кандидатура Федьковича на посла — Ярослава Гординського (Львів), ст. 287—289. 21. Основи відродженя білоруського письменства: I. Право на самостійне культурне житє. — II. Ідейний підклад білоруського письменства. III. Польсько-білоруська школа. — IV. Росийсько-білоруська школа. — V. Деякі паралелї і висновки. — Іларіона Свєнціцького (Львів), ст. 291—301. — 22. Lidové povídky o zkroceni zle ženy — Jiřiho Polivky (Прага), ст. 303—320. — 23. Ярмарки на дївчата. Причинок до української етнольоґії — Зенона Кузелї (Черніваї), ст. 321—332. — 24. Проба упорядкованя українських говорів — Івана Зїлинського (Львів), ст. 333—375. — 25. Вокатив в українській мові — Евгена Тимченка (Варшава), ст. 377—390.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка. Рік 1914. Том **CXXI.** Львів, 1914. Ст. 240, 8⁰. Ціна 3 кор. Зміст: 1. De hymnographia Mariana in Ecclesia Graeca Theol. Doct. Petri Krypjakevyč opus posthumum, ст. 1—62. — 2. Галицько-руське церковне малярство XV—XVI ст. (Матеріяли й замітки). Подав Іларіон Свєнціцький, ст. 63—116. — 3. Польська персоніфікація „Україна" з 1644 р. Написав Богдан Барвінський, ст. 117—132. — 4. До вияснення національних поглядів Якова Головацького в 1848 р. (Перша редакція „Розправи о язиці южно-рускім і его наріччях"). Подав Ми-

хайло Возняк, ст. 133—172. — 5. Посижінє і забави при мерци в українськім похороннім обряді. Написав Зенон Кузеля, ст. 173—224. — 6. † Константин Михальчук (1840—1914). І. Некрольоґ. II. Автобіоґрафічна записка, ст. 225—240.

Збірник історично-фільософічної секції Наукового Товариства імени Шевченка. Том **XVI.** Тарас Шевченко як маляр. Написав Ол. Новицький. Львів—Москва, 1914. Ст. 90+84 (знимки), 8⁰. Ціна 10 кор.

Етноґрафічний Збірник. Видає етноґрафічна комісія Наукового Товариства імени Шевченка. **Т. XXXV.** Колядки і щедрівки. **Том I.** Зібрав Володимир Гнатюк. У Львові, 1914. Ст. XXXIV+270, 8⁰. Ціна 4 кор. Зміст: Передне слово, III—XIV. — Як відбувають ся коляди у Гуцулів, XV—XXXIV. — I. Надвірні колядки. 1—16. — II. Колядки старині. (Дідам і бабам), 17—111. — III. Колядки господареви. 112—219. — IV. Колядки господини, 220—264.

Етноґрафічний Збірник. Видає етноґрафічна комісія Наукового Товариства імени Шевченка. **Т. XXXVI.** Колядки і щедрівки. **Т. II.** Зібрав Володимир Гнатюк. У Львові, 1914. Ст. XVI+380, 8⁰. Ціна 5 кор. Зміст: Передне слово, III—XV. — V. Колядки парубкови, ст. 1—134. — VI. Колядки дївчині, ст. 135—267. — VII. Колядки умерлим, ст. 278—279. — VIII. Подяка столови, ст. 280—281. — IX. Поколядь, ст. 282—302. — X. Віншівки, 303—319. — XI. Плясанки, ст. 320—334. — XII. Пародії і жартовливі колядки, ст. 335—350. — XIII. Діточі колядки (Віршівки), ст. 351—369. — Додаток, ст. 370—371. — Зміст, ст. 372—379. — Друкарські похибки, ст. 380.

Кобзарь Т. Шевченка. Фототипія першого видання з 1840 року. Львів, 1914. Ст. 114, мал. 8⁰. Ціна 1 К 40 сот.

Chronik der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg. Heft. I. Jahr 1913. N. 53. Львів, 1914. Ст. 68, 8⁰. Ціна 1 кор. Зміст: **Bericht für das J. 1912:** Tätigkeit des Ausschusses. — Tätigkeit der Sektionen und Kommisionen. — Wissenschaftliche Publikationen. — Mitglieder der Gesellschaft: Ehrenmitglieder. Wirkliche Mitglieder. Stiftungsmitglieder. Ordentliche Mitglieder. — Mitglieder der Kommissionen. — Administration der Gesellschaft. — Institutionen, die mit der Gesell-

schaft im Tauschverkehr der Publikationen gestanden sind. — Zeitschriften, die die Bibliothek im Laufe des Jahres erhielt. — Bericht über den Stand der Bibliothek. — Bericht über den Stand des Museums. — Bericht des bibliographischen Bureaus. — Bilanz der wissenschaftlichen Publikationen. — Kassabericht.

Chronik der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg. Heft II. Jahr 1913. N. 54. Bericht für die Monate: Januar-April. Львів, 1914. Ст. 37, 8⁰. Ціна 30 сот. Зміст: Sitzungen des Ausschusses. — Sitzungen der Sektionen (B. Bučyńskyj — Anfänge der politischen Laufbahn des Ostafij Daškowyč. V. Modzalevśkyj — Ein Beitrag zur Geschichte der Verteilung der freien Staatsländereien. Iv. Džydžora — Dokumente zur Geschichte der Hetmanenregierung in den J. 1727—1734. Mich. Wosnjak — Ein Beitrag zur Kulturgeschichte der alten Ukraine im XVII.—XVIII. Jahrhundert. M. Hruševśkyj — Die letzten Lieferungen der Arbeit von Prof. Žukovyč über die religiösen Verhältnisse im XVII. Jahrhundert. Vlad. Hrebenjak — Arbeiten („Trudy") des Černyhover Archäologen-Kongresses. Vadim Ščerbakivśkyj — Die Kirchen des Bojkenlandes. A. Onyščuk — Volkskalender des Huzulenlandes. V. Domanyćkyj — Volkskalender in Volynien. A. Onyščuk — Überreste der ursprünglichen Kultur bei den Huzulen. Ders. — Aus dem Volksleben der Huzulen. Volod. Hnatjuk — Schwemmen und Verbrennen der Hexen in Galizien. Ders. — Überreste der vorchristlichen Weltanschauung unserer Vorfahren. Dr. Iv. Franko — Geistliche und Kirchenpoesie im Orient und Okzident. Dr. Hil. Svjencjićkyj — Das Bojkenidiom des Dorfes Bitla. Dr. Iv. Franko — Der Kampf um das Alphabet im J. 1859). — Sitzungen der Kommisionen. — Die Anteilnahme der Gesellschaft am Leichenbegängnisse des M. Kocjubynśkyj. — Gesellschaften und Institutionen, die dem Tauschverkehr der Publikationen beigetreten sind. — Bericht über den Stand der Bibliothek. — Bericht über den Stand des Museums. — Neue Publikationen der Gesellschaft.

Chronik der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg. Heft III. Jahr. 1913. N. 55. Bericht für die Monate: Mai—August. Львів, 1914. Ст. 20, 8⁰. Ціна 30 сот. Зміст: Sitzungen des Ausschusses. — Generalversammlung. — Sitzungen der Sektionen (V. Hrebenjak — Die Hölzernen Kirchen

der galizischen Ukraine. B. Barvinśkyj — Einige Dokumente und Notizen zu den Zeiten der Grossfürsten Svitrihajlo und Sigismund Kejstutovyč. Ivan Krypjakevyč — Neue Materialien zur Geschichte der Konzile des J. 1629). — Sitzungen der Kommisionen. — Bericht über den Stand der Bibliothek. — Bericht über den Stand des Museums. — Neue Publikationen der Gesellschaft.

Касове справоздане Наук. Тов. ім. Шевченка

за час від 1 січня до 30 червня 1914.

I. Загальне зіставлене рахунків Товариства.

а) Рахунок білянсу.

1. Чинний стан центральної управи.

Готівка	1.035·28	
Льокації	10.403·08	
Академічний Дім	48.915·67	
Довжники	26.244·—	
Інвентар канцелярії	1.000·—	87.598·03

2. Чинний стан дому при ул. Чарнецького, ч. 24.

Вартість дому	394.000·—	
Наперед упл. відсотки	1.730·90	395·730·90

3. Чинний стан друкарні.

Готівка	872·38	
Кавції	1.400·—	
Довжники	121.036·40	
Інвентар	42.000·—	
Запас паперу	5.334·10	
„ маси і фарби	457·20	171.100·08

4. Чинний стан переплетні.

Готівка	35·33	
Довжники	4.830·44	
Інвентар	17.200·—	
до переносу	22.065.77	654.429·01

з переносу	22.065·77	654.429·01
Запас паперу і зшитків	12.836·76	
„ тектури	335·—	
„ полотна і шкіри	14.817·96	
„ дроту і орґантини	774·22	
„ фарби і клею	326·60	51.156·31

5. Чинний стан книгарні.

Готівка	2.185·69	
Почтова щадниця	13.015·45	
Довжники	19.366·88	
Запас книжок	120.000·—	
Інвентар	2.600·—	157.168·02
		862.753·34

I. Довжний стан центральної управи.

Академічний резервовий фонд	18.707·02	
Запомогов. фонд ім. А. Бончевського	10.370·28	
Стипенд. „ „ М. Грушевського	6.259·80	
„ „ „ О. Огоновського	2.571·51	
„ „ „ О. Кониського	12.852·25	
„ „ „ Я. Головацького	5.463·45	
Фонд доцентів	5.739·54	
„ памятника Т. Шевченка	995·34	
„ „ П. Нїщиньського	147·06	
„ лїтератів ім. І. Котляревського	2.942·08	
„ „ „ Д. Мордовця	2.349·41	
Претенсія камен. при ул. Чарнецького, 26.	17.144·78	
Вірителї	287.904·96	373.447·48

2. Довжний стан дому при ул. Чарнецького, 24.

Векслевий кредит	80.000.—	
Гіпотечний довг Краєв. Банку	72.280·38	
Заінтабульована подружна кавція	40.000.—	
Решта цїни купна	6.179·36	
Переносна належитість	6.050·—	
Резерва відсотків	748·29	205.258·03

3. Довжний стан друкарнї.

Вірителї за папір	80.783·48	
„ „ масу і фарбу	378·40	
„ „ інвентар	3.988·10	85.149·98
до переносу		663.855·49

з переносу		663.855·49

4. Довжний стан переплетні.

Вірителї за матеріяли		14.229·44

5. Довжний стан книгарні.

Вірителї за книжки		94.341·84
Маеток Товариства		90.326·57
		862.753·34

Зіставлене:

Маеток Товариства 30 червня 1914 . . .	90.326·57	
„ „ 31 грудня 1913 . . .	90.049·11	
„ „ збільшив ся о . . .		277·46

б) Рахунок зисків і страт.

1. Доходи центральної управи.

Субвенція Краевого Сойму	8.500·—	
Членські вкладки	826·64	
За продані видавництва	2.653·23	11.979 87

2. Доходи дому при ул. Чарнецького, 24.

Чинші	7.196·—	
Субвенція Міністерства просв. і віроісп.	25.000·—	32.196·—

3. Доходи друкарні.

За роботи чужі	115.348·79	
„ „ Товариства	5.800·—	121.148·79

4. Доходи переплетні.

За роботи чужі	33.233·98	
„ „ Товариства	1.675·—	34.908·98

5. Доходи книгарні.

Дохід з продажи книжок		14.467·50
		214.701·14

I. Видатки центральноï управи.

Кошти видавництв:	гонорарі	6.287·82	
	друк	4.954·39	
	папір	2.102·80	
	коректа	417·30	
	оправа і брошуроване	777·10	
	кліші і літографія .	1.567·56	16.106·97
Кошти бібліотека:	книжки і оправа . .	3.270·22	
	платні персоналу . .	5.340·—	
	чинш, опал і світло	1.230·80	
	обезпечене персоналу	597·03	
	" від огню	122·08	
	ріжні инші видатки	315·28	10.875·41
Кошти музея:	предмети	189·76	
	платні персоналу . .	2.080·—	
	опал і світло . . .	76·—	
	обезпечене персоналу	90·—	
	ріжні инші видатки	441·70	2.877·46
Кошти адміністрації центр. управи:			
	платні персоналу .	3.540·—	
	чинш, опал і світло	259·12	
	запомоги	1.002·—	
	відсотки	6.932·52	
	експедиція видань .	312·72	
	телефон	100·—	
	зужите інвентаря .	95·—	
	обезпечене персоналу	556·56	
	ріжні инші видатки	875·09	13.673·01

2. Видатки дому при ул. Чарнецького, 24.

Амортизація дому $^1/_2$%	2.000·—	
Відсотки	6.152·83	
Податки	4.574·89	
Адаптаціï і консервація	1.476·95	
Адміністрація	712·72	14.917·39

3. Видатки друкарні.

Складачі	23.163·81	
Оправа і брошуроване	25.780·66	
Папір	31.270·53	
Обслуга машин	9.212·35	
Сила до моторів	687·84	
Маса і фарба	740·45	
Зужите інвентара	4.870·57	
Направа "	444·70	
до переносу	96.170·91	58.450·24

з переносу		96.170·91	58.450·24
Адміністрація:	чинш	2.860·—	
	опал і світло	1.127·97	
	платня директора і канцелярийного персоналу	4.878·60	
	каса хорих	366·25	
	податки	167·50	
	вдовича пенсія	480·—	
	телефон	100·—	
	коректа	450·—	
	обезпечене інвентаря	125·58	
	порторія і фрахти	417·20	
	ріжні дрібні видатки	2.106·92	109.250·93

4. Видатки переплетні.

Платні робітників		10.142·19	
Полотно і шкіра		4.588·93	
Папір		7.283·39	
Тектура		1.785·—	
Клій		524·20	
Дріт і орґантина		758·52	
Фарба		229·—	
Сила до моторів		343·92	
Ґаз		102·26	
Зужите інвентара		1.964·04	
Направа „		160·72	
Адміністрація:	чинш	1.404·—	
	опал і світло	761·25	
	платня управителя і канцелярийного персоналу	1.730·—	
	каса хорих	169·67	
	податки	43·20	
	ріжні дрібні видатки	482·31	32.472·60

5. Видатки книгарні.

Адміністрація:	платні	7.405·—	
	чинш	4.000·—	
	опал і світло	240·36	
	фрахти і порторії	1.250·46	
	обезпечене персоналу	126·—	
	„ товару	94·28	
	податки	492·60	
	каса хорих	59·04	
до переносу		13.667·74	200.173·77

з переносу	13.667·74	200.173·77
зужите інвентаря	160·—	
телефон	100·—	
ріжні дрібні видатки . .	322·17	14.249·91
Загальна надвишка в доходах Товариства за 1/2 року		277·46
		214.701·14

II. Зіставлене рахунків камениці при ул. Чарнецького, ч. 26.

а) Рахунок білянсу.

Чинний стан.

Вартість камениці	250.700·—
Інвентар	165·—
Наукове Товар. ім. Шевченка	17.144·78
Залеглі чинші	552·—
	268.561·78

Довжний стан.

Гіпотечний довг Краєвого Банку	104.565·99	
До сего залеглі відсотки	2.202·98	106.768·97
Незаплачені податки		317·18
Майно камениці		161.475·63
		268.561·78

Зіставлене:

Маєток 30 червня 1914	161.475·63	
„ 31 грудня 1913	157.713·80	
Зиск за 1/2 року		3.761·83

б) Рахунок зисків і страт.

Доходи.

Побрані чинші	15.251·—

Видагки.

Амортизація каменнці	1.300·—
Зужите інвентара	10·—
Відсотки	1.908·85
Податки	7.283·90
Консервація	144·50
Адміністрація	841·92
Зиск	3.761·83
	15.251·—

III. Зіставленє рахунків Академічного Дому.

а) Рахунок білянсу.

Чинний стан.

Вартість реальности	186.000·—
Непіднята субвенція	3.000·—
Краєвий Банк, кавція	1.000·—
Інвентар	2.000·—
	192.000·—

Довжний стан.

Гіпотечний довг краєвого Банку	73.628·37	
До сего залеглі відсотки	1.732·83	75.361·20
Наук. Тов. ім. Шевченка		48.915·67
Незаплачені податки		377·45
Майно		67.345·68
		192.000·—

Зіставленє:

Маєток 30 червня 1914	67.345·68	
„ 31 грудня 1913	67.206·79	
Зиск		138·89

б) Рахунок зисків і страт.

Доходи.

Оплати студентів за опал, світло, воду, услугу і зужите інвентаря	5.022·05
Субвенція краєвого Сойму	1.000·—
	6.022·05

Видатки.

Відсотки	2.875·—
Податки	334·90
Адмініїстрація	2.141·16
Консервація	302·10
Зужите інвентаря	230·—
Зиск	138·89
	6.022·05

IV. Рахунок фондів

під управою Наук. Тов. ім. Шевченка.

а) Академічний резервовий фонд.

Сальдо з р. 1913	18.275·78
Юліян Недзвецкий	20·—
Відсотки $4^1/_2\%$	411·24
Сальдо 1 липня 1914	18.707·02

б) Фонд доцентів.

Сальдо з р. 1913	5.613·25
Відсотки $4^1/_2\%$	126·29
Сальдо 1 липня 1914	5.739·54

в) Фонд памятника Т. Шевченка.

Сальдо з р. 1913	973·45
Відсотки $4^1/_2\%$	21·89
Сальдо 1 липня 1914	995·34

г) Фонд літератів ім. І. Котляревського.

Сальдо з р. 1913	2.877·35
Відсотки $4^1/_2\%$	64·73
Сальдо 1 липня 1914	2.942·08

д) Фонд літератів ім. Д. Мордовця.

Сальдо з р. 1913	2.297·73
Відсотки $4^1/_2\%$	51·68
Сальдо 1 липня 1914	2.349·41

е) Стипендійний фонд ім. М. Грушевського.

Сальдо з р. 1913	6.122·05
Відсотки $4^1/_2\%$	137·75
Сальдо 1 липня 1914	6.259·80

ж) Запомоговий фонд ім. А. Бончевського.

Сальдо з р. 1913		10.487·23	
Відсотки $4^1/_2$%		233·05	10.720·28
Одержали запомоги:	А. Курилас	100·—	
„ „	В. Гадзинський	50·—	
„ „	В. Левицький	100·—	
„ „	Н. Хомин .	100·—	350·—
Сальдо 1 липня 1914			10.370·28

в) Стипендійний фонд ім. Ол. Огоновського.

Сальдо з р. 1913	2.514·41
Відсотки $4^1/_2$%	57·10
Сальдо 1 липня 1914	2.571·51

и) Фонд памятника П. Ніщинського.

Сальдо з р. 1913	143·85
Відсотки $4^1/_2$%	3·21
Сальдо 1 липня 1914	147·06

к) Стипендійний фонд ім. О. Кониського.

Зложено 6 лютого 1914	12.625·—
Відсотки $4^1/_2$%	227·25
Сальдо 1 липня 1914	12.852·25

л) Стипендійний фонд ім. Я. Головацького.

Зложено 26 марта 1914	5.400·—
Відсотки $4^1/_2$%	63·45
Сальдо 1 липня 1914	5.463·45

V. Рахунок бібліотеки.

Стан з кінцем р. 1913	52.253·09
Закупно книжок і оправа	3.270·22
Стан 1 липня 1914	55.523·31

VI. Рахунок музея.

Стан з кінцем р. 1913	26.325·44
Закупно предметів	189·76
Стан 1 липня 1914	26.515·20

Др. Василь Щурат, *Др. Волод. Охримович,* *Василь Угрин,*
касієр. *контрольор.* *бухгальтер.*

КОРОТКИЙ ОГЛЯД РАХУНКІВ ТОВАРИСТВА.

РАХУНОК БІЛЯНСУ.

Чинний стан:

Готівка центральної каси	1.035·28
Льокації і задатки	10.403·08
Вклади в дім ул. Чарнецького, 24	190.472.87
„ „ Академічний Дім	48.915·67
„ „ друкарню	85.950·10
„ „ переплетню	36.926·87
„ „ книгарню	62.826·18
Довжники	26.244·—
Іивентар канцелярії	1.000·—
	463.774·05

Довжний стан:

Фонди	85.542·52
Вірителї	287.904·96
Маєток Товариства	90.326·57
	463.774·05

Зіставлене:

Маєток Товариства 30 червня 1914	90.326·57	
„ „ 31 грудня 1913	90.049·11	
„ „ збільшив ся о		277·46

РАХУНОК ЗИСКІВ І СТРАТ.

Доходи:

Субвенції	8.500·—
Членські вкладки	826·64
Чистий зиск друкарні	11.897·86
„ „ переплетні	2.436·38
„ „ книгарні	217·59
„ „ дому при ул. Чарнецького, 24	17.278·61
З продажи видавництв	2.653·23
	43.810·31

Видатки:

Кошти видавництв	16.106·97
„ бібліотеки	10.875·41
„ музея	2.877·46
Адміністрація центр. канцелярії	13.673·01
Зиск	277·46
	43.810·31